

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. XXVI. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_309A-txt-shoot-idm512.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

At man nu imidlertid selv i Tydslands Historie vil savne meget, og især, hvad Somme kalde et ubodeligt Savn, Hensyn paa de store Fremskridt i Mathematik, Astronomi og Physik, for ikke at tale om de oeconomicke og cameralistiske Videnskaber, derom er ingen Tvivl, og naar man deraf slutter, at jeg er saa godt som aldeles fremmed i alt Sligt, da er det ikke meer end hvad jeg selv aabenhjertig har sagt. Vil man end videre slutte, at jeg ikke vurxxviiderer de Videnskaber synderlig høit, *som saadanne*, da træffer man ogsaa ganske rigtig min Mening, men naar man paastaaer, at min Dom om Sligt er som den Blindes om Farverne, da træffer man naturligviis ikke min, men kun sin egen Mening; thi jeg mener, som Historiker, med fuld Ret at kunne bedømme Tings *historiske* Vigtighed efter deres Virkninger, og at nu Mathematiken, med sit hele Slæng, ligesaalidt har udviklet noget Folk, som den har gjort nogen Mand salig, det er nok dog en soleklar historisk Sandhed. Hvem der anseer Maskin-Livet for det Høieste, sætter Krudtet over Bogtrykker-Konsten, Cubik-Roden over Menneske-Roden, de arithmetiske over de religiøse Forhold, Elektriciteten over Poesien, Magnetismen over Moralen, og Chemien over Bibelen, maa nødvendig være høist uenig med mig om det Vigtigste, men slige Folk ere lige saa uenige med Historien, og dens Partie vil dog uidentvivi staae sig tilsidst. I Øvrigt anseer jeg enhver Ting for god til sit Brug, finder det ligesaa rigtigt, at man bruger Mathematik til Landmaaling, som Historie til Aands-Vurdering, holder det for ganske rigtigt, at Sandserne ligne det Sandselige, mere for ligesaavist at Aanden er det Aandige og Evige nærmest. Hvad Lovkyndighed angaaer, og dertil regner jeg Alt hvad der angaaer xxviii Stats-Indretning, da er den unægtelig af langt mere historisk Vigtighed, især siden man, med Pennestrøg og *dagligt Klammerie*, vilde forvandle Verden til et Paradiis, men herpaa vil man da ogsaa finde saameget Hensyn taget, som Galskaben fordrede og Rummet tillod. Vel kunde det høit behøves ret strængt at udvikle, hvorledes man forsnakker sig om repræsentative Forfatninger, Trykke-Frihed og Sligt, især da Saadant, med Alt hvad Tydskerne, barbarisk nok, kalde volcksthümlich, mellem disse vise Mestere nu hører til Dagens Orden; men deels vilde dette kræve en Vidtløftighed, jeg kun ved Leilighed i Dannevirke kan tillade mig, og deels nytter det ikke stort; thi vil man spørge Bibel og Historie til Raads, da falder det Hele af sig selv i de rette Folder, og vil man gaae paa sin egen Haand, da bliver man ikke klog, før man faaer Skade for Hjemgjæld. Kun *det* synes mig her værd at bemærke, at Slægtskabet mellem Nordmænd og Vyrtembergere, ogsaa ved den sidste samtidige Frihedssvimmel, stadfæster sig, og at Tydskerne maae snoe sig som de vil, aristokratisk maa Forfatningen blive, saalænge de ingen despotisk vil have, det borger Historien for; men kan det fornøie dem at faae *Optimater* for *Patricier*, da vil det, under Adelens nærværende Forfatning, og i en *xxixsaadan Guld-Alder*, neppe falde vanskeligt. Skulde jeg endnu tilføie Noget, da maatte det være, hvad der synes mig soleklart, at vor Tid, selv om den, hvad den for Øieblikket neppe er, var skikket til noget Godt, allermindst af alle Tidsaldre er skikket til at drage Nytte af Rigsdage, Parlamenter, Senater, Conventer, Stor-Thinge, eller hvad man vil kalde dem; thi det var kun mueligt, saalænge Adel og Geistlighed vare Hoved-Mændene baade i Rigdom og Kundskab, nu derimod skal enten de der fattes Kundskab stemme for sig selv, eller de der har den *stemme for andre*, og med begge Dele kan man indsee, at Folket er saare ilde tjent, ligesom og Erfaring daglig stadfæster det. Det Folk, som for nærværende Tid ikke tør betroe sin Konge Enevolds-Magten, har neppe Valget imel lem Andet, end at komme i de Riges Lomme, eller gjøre Oprør, indtil den Rigeste eller Trædskeste gjør dem til livegne Trælle, og den eneste betimelige Læmpning af Konge-Magten vilde uidentvivi være en temmelig uindskrænket Trykke-Frihed, med de skarpeste og strængeste Forholds-Regler mod al Anonymitet og Pseudonymitet; thi de Boglærde ere vist nu Folkenes naturlige Repræsentanter, Grunde maa veies, ikke Stemmer tælles, og hvem der vil tale med om vigtige Ting, maa ligesaavel være sit xxxNavn bekjendt nu, som fordem paa Rigsdagene, den som ikke, især naar Lovene hjemlede ham Ret dertil, turde tage Bladet fra Munden, af Frygt for Skaar i sin timelige Lykke, maatte længe nok tie, som jo enhver saadan tier i Parlamenter og paa Storthinge, uden at dog Sandhed forties, naar den er Forsamlingen kjær, og med et Folk, som for Sandhed Intet tør vove, er Intet at gjøre. For Resten er det klart, at under alle Forfatninger er den, og *kun den*, frie, som frygter Gud og intet Menneske, samt at kun det Folk kan faae en god Forfatning, der *søger sin Lykke, ikke i den*, men kun i det der nødvendig frembringer den: i Gudsfrygt, Dyd og Videnskabelighed. Alt Kiv om Stats-Indretning er derfor Kjævl om Kejsereis Skjæg; thi hvad der ikke historisk rolig udvikler sig af Folket, ligger ei heller i det, og *hvad man kliner paa, det regner af*.